

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1333563/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לודאילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד גילי יאסו)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד מזל בנדה)

הנדון: חובת אישור הסכם המהווה השלמה להסכם ממון או גירושין, אף אם הוגדר 'הסכם מכר', ובטלותו משאושר שלא כדין

פסק דין

א. לפני בית הדין ערעור על החלטת בית הדין האזורי מיום כ' באב התשפ"א (29.7.21), החלטה שקבעה:

התקבלה תגובת האיש בהתאם להחלטה מתאריך י"ב באב התשפ"א (21.7.21) ולבקשת האישה להורות על ביטול הסכם המכר שנחתם על ידי הצדדים ואושר בתאריך כ"ו בתמוז התשפ"א (6.7.21).

לאחר העיון בבקשה ובתגובה ובנספחים, לאור העובדה שהאישה הייתה מיוצגת בעת חתימת ההסכם, כמו גם לאור העובדה שמרבית טענות האישה בבקשתה נשואת ההחלטה האמורה מתייחסות להחלטות חלוטות זה שנים – הבקשה נדחת.

הצדדים הופיעו לפנינו וטענו את טענותיהם:

לדברי המערערת:

א. חתימתה על ההסכם הייתה ללא הבנת פרטי הדברים;

ב. אין מקום שתתחייב לשלם למשיב את דמי השימוש שנקבעו בהסכם הגירושין (ועל פיו בהסכם המכר), שלדבריה לא היה הסכם הוגן;

ג. כן אין מקום לחיוב (שלא מכוח ההסכם) בדמי שימוש מהיום שהגיע הבן הקטן לגיל שמונה עשרה, אף שמאז הייתה דירת הצדדים אמורה להימכר, מפני שהמשיב לא תבע פירוק שיתוף.

לדברי המשיב:

א. המערערת חתמה על ההסכם במעמד בא כוחה והייתה מודעת לפרטיו, ולכן שלחה באת כוח המשיב את ההסכם לאישור בית הדין ובית הדין אישרו;

ב. ההסכם הוא הסכם מכר ועקרונית אינו נזקק לאישור בית הדין ככל שהסכם מכר בין שני צדדים, משכך אפשר לאוכפו בכל מקום;

ג. הפנייה לבית הדין הייתה כדי ליתן פסק דין בתביעה לחלוקת רכוש שהגיש המשיב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שני הצדדים מודים שהצדדים לא הופיעו לפני בית הדין לאישור ההסכם ומשכך בית הדין לא בדק ובחן את הבנתם את ההסכם ואת הסכמתם להסכם זה.

ב. נבהיר תחילה את העובדות:

הצדדים התגרשו ביום ה' באייר התשע"ג (15.4.13), בעת הגירושין נקבע שענייני הרכוש יידונו אחרי סידור הגט.

לאחר הדיון [האחרון בהליך דאז] שנערך בבית הדין האזורי ביום י"ג במרחשון התשע"ו (26.10.15) שבו העלו הצדדים טענותיהם לגבי פירוק השיתוף, דמי מזונות, תשלום המשכנתה ותביעת האיש לדמי שימוש הגיעו הצדדים להסכמות בכל העניינים שביניהם. בהסכם נקבע:

בסיוע בית הדין הגיעו הצדדים להסכמות, כדלהלן:

1. עד לחודש מרץ 2018 (עת הגיע הבן לגיל שמונה עשרה) האישה תמשיך להתגורר עם הילדים בדירה ותשלם את תשלומי המשכנתה.
2. עד למועד זה האיש ימשיך לשלם מזונות על סך 2,000 ש"ח כפי שהיה, עד עתה.
3. במועד זה (הנקוב בסעיף 1) תוצע הדירה למכירה לכל המרבה במחיר.
4. לכל אחד מהצדדים שמורה זכות ראשונים לקנות את חלק השני בדירה.
5. תמורת הדירה תחולק בחלקים שווים בין הצדדים, אך מחלק האישה יקוזזו 22,000 ש"ח לטובת האיש, כפיצוי מוסכם על בקשתו לחייב את האישה בדמי שימוש ראויים.
6. לא יישמעו טענות מצד האישה לתשלום מחצית תשלומי המשכנתה, ולא יישמעו טענות מצד האיש לתשלום דמי שימוש ראויים.

הסכם זה קיבל תוקף של פסק דין ביום כ' במרחשוון התשע"ו (2.11.15).

ביום כ"ב בניסן התשפ"א (4.4.21) הגיש האיש תביעה לפירוק שיתוף בהתאם להסכם הגירושין ומלבד זאת דרש דמי שימוש מהמועד שבו היה צריך להתבצע פירוק השיתוף ועד לפינויה של האישה מהדירה. האישה הגישה את כתב הגנתה שבו טענה שלא הייתה אפשרות לבצע פירוק שיתוף במועד שנקבע מפני שהאיש 'נעלם' ולדבריה לא יכלה ליצור קשר עימו.

לדיון שנקבע ליום כ"ב בסיוון התשפ"א (2.6.21) הופיעה האישה, האיש לא הופיע. בדיון זה אמרה האישה: "אני אמרתי לו: אני לא משלמת שכירות, לא ביקשת, ולא אמרתי 'לא'."

בעת הדיון הודיע בית הדין:

לא נקבע עוד דיון אלא ניתן החלטות ללא דיון. הוא גם יגיב לטענה ששלוש שנים לא ביקש כלום ו'נעלם', וניתן החלטה מסודרת הן לעניין מכירת הדירה והן לעניין דמי השימוש.

ביום כ"ג בסיוון התשפ"א (3.6.21), בעקבות בקשת האיש לקבוע מועד חדש לדיון, קבע בית

הדין:

[...] בית הדין לא רואה שיש צורך בקביעת מועד דיון מאחר שאת עניין פירוק השיתוף בדירה והתביעה לתשלום דמי שימוש ניתן לנהל ולקבל החלטות באמצעות הגשת בקשה מסודרת ותגובת הצד השני, ולאחרי כן בית הדין יוציא החלטה בהתאם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביום י"ח בתמוז התשפ"א (28.6.21) הגישה באת כוח האיש הסכם מכר שעליו חתמו הצדדים ביום י"ז בתמוז התשפ"א (23.6.21) וביקשה ליתן להסכם תוקף של פסק דין.

בסעיף 3 של הסכם זה נקבע:

[...] שווי חלקו של [פלוגני] בדירה באופן הבא:

א. הצדדים מינו שמאי לשם קביעת שווי מחיר הדירה בשוק החופשי וכן לעניין שווי דמי השימוש בדירה.

ב. הצדדים יישאו בחלקים שווים בעלות שכר טרחת השמאי.

ג. בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום מתן חוות הדעת של השמאי בעניין מחיר הדירה תשלם [פלוגנית] לידי [פלוגני] את שווי חלקו של [פלוגני] בדירה בהתאם לקביעת השמאי, בקיזוז מחצית חוב הלוואת המשכנתה שיש לצדדים על הדירה, בהתאם לאישור יתרת משכנתה לסילוק נכון למועד חתימת ההסכם.

ד. בנוסף תשלם [פלוגנית] ל[פלוגני] סך 22,000 ש"ח כפיצוי בגין דמי שימוש ראויים בדירה כמפורט בהחלטת בית הדין מיום 2.11.15.

ה. [פלוגנית] מתחייבת לשלם בנוסף לאמור לעיל דמי שימוש ראויים בסך שייקבע בהתאם למחצית שווי דמי שימוש ראויים שייקבעו על ידי השמאי, בקיזוז מחצית הסכום ששילמה בגין הלוואת המשכנתה בגין התקופה שמחודש מרץ 2018 ועד למועד חתימת ההסכם.

ביום כ"ו בתמוז התשפ"א (6.7.21) אישר בית הדין את ההסכם ונתן לו תוקף של פסק דין, האישור נעשה על סמך פניית באת כוח האיש וללא בקשת תגובת האישה.

האישה החליפה את בא כוחה, וביום י"א באב התשפ"א (20.7.21) הגישה בקשה לביטול הסכם המכר. בבקשתה טענה האישה שהוטעתה בחתימתה על ההסכם. לדבריה: ההסכמה הייתה לקניית חלקו של האיש בלבד, התנאים הממוניים בהסכם הגירושין 2015 לא הגיוניים, ומלבד זאת אין היא מסכימה לשלם דמי שימוש משנת 2018 כפי שהבהירה בבית הדין. לדבריה, על בית הדין היה לפנות אליה כדי לוודא שחתמה על ההסכם והיא מודעת לתנאיו, בעיקר מפני שהאישה אמרה דבריה בבירור בבית הדין שאין היא מוכנה לשלם דמי שימוש, ומלבד זאת הבקשה לאישור הסכם הוגשה על ידי באת כוח האיש בלבד.

הבקשה הוגשה לתגובת האיש. בתגובתו כתב הלה שאת ההסכם ניסח בא כוחה (דאז) של האישה, האישה הייתה מודעת לפרטים, והאיש זכאי לקיזוזים בין בגין הסכומים שנקבעו בהסכם הגירושין ובין בגין שימושה של האישה בחלקו מ-2018.

בעקבות תגובה זו ניתנה החלטת בית הדין המערערת לעיל.

ביום ט' באלול התשפ"א (17.8.21) הגישה האישה את ערעורה. במקביל הגישה האישה לבית הדין בקשות לאשר לה לקנות את הדירה בסכום שקבע השמאי וללא קיזוז דמי השימוש. בית הדין בהחלטותיו דחה בקשות אלו וקבע:

בית הדין מבהיר כי כבר בתאריך כ"ו בתמוז התשפ"א (6.7.21) אושר הסכם מכר שעליו חתמו שני הצדדים למכירת חלקו של האיש לאישה.

בית הדין אף נדרש לבקשת האישה לביטול החלטה זו ודחה אותה בהחלטה מנומקת מתאריך כ' באב התשפ"א (29.7.21). לפיכך אין מקום להידרש לבקשת האישה כלל.

ג. כאמור לעיל בא כוח המערערת טען לפנינו שלוש טענות:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

א. אין מקום לתשלום דמי שימוש שנקבעו בהסכם בשנת 2015 ;
ב. אין מקום לתשלום דמי שימוש משנת 2018 מכיוון שהאיש לא דרש את מכירת הדירה והאישה לא עיכבה את מכירתה ;

ג. בית הדין אישר את ההסכם ללא בחינת הסכמת האישה והבנתה אותו.
המשיב הגיב כאמור לעיל.

אחרי שמיעת באי כוח הצדדים והעיון בכל החומר שבתיק חובתנו לקבוע:

האמור בסעיף א' הוא למעשה תביעה לביטול הסכם גירושין שנחתם לפני שנים רבות. הדרך היחידה לביטול הסכם היא באמצעות הגשת תביעה לביטול הסכם בערכאה קמא, וכל עוד לא נערך הליך שכזה ההסכם שריר וקיים והוראותיו מחייבות. לפיכך כל עוד לא ניתנה החלטה בתביעה שכזו על האישה לקיים את האמור בהסכם הגירושין.

באשר לאמור בסעיף ב': יסוד החיוב נובע מתביעת האיש לפירוק שיתוף שבה דרש תשלום דמי שימוש עבור השתמשות האישה בחלק השייך לו.

משורת הדין בית הדין צריך לדון בתביעה זו לגופה, ומשורת הדין הדבר צריך להיעשות בדיון ולאחר שמיעת דברי הצדדים ולא רק על סמך הגשת כתבי טענות ותגובות, וכפי שנפסק בחושן משפט (סימן יג סעיף ג): "אין כופין את האדם שיתן טענותיו בכתב. ואין לדיין לקבל טענות בכתב, אלא ישמעו טענותיהם מפיהם." ומקורו מדברי הריב"ש (סימן רצה) ועיין בדברי מפרשי השולחן ערוך (שם).

בפועל לא נערך דיון, מכיוון שלאור האמור בהסכם שהוגש לאישור בית הדין, הצדדים הגיעו להסכמות. לפיכך תביעה זו תצטרך להידון אם יבוטל ההסכם.

באשר לסעיף ג': מכיוון ששני הצדדים מודים שבית הדין לא בדק את הסכמת האישה וידיעתה את פרטי העובדות, בית הדין משולל סמכות למתן אישור להסכם כשאינן הוא יודע בוודאות שהצדדים חתמו עליו והבינו את תוכנו. במקרה שלפנינו בית הדין גם לא היה יכול לדעת שהאישה חתמה על ההסכם.

ד. נוסף ונאמר:

ההסכם שלפנינו אינו הסכם מכר בלבד כטענת האיש. אכן כותרתו היא "הסכם לעניין הדירה המשותפת", אך הסכם זה מסדיר את כל העניינים הממוניים של הצדדים לעת פירוק השיתוף: נקבעו בו ההתחייבות הממונית לדמי שימוש – הן אלה שבהסכם הגירושין והן ההתחייבות לדמי שימוש בגין שימוש האישה בנכס המשותף משנת 2018; החזרת מזונות שניתנו, אם ניתנו ביתר; וכן הקביעה שלפיה מלבד האמור בהסכם כל אחד מהצדדים יישאר הבעלים על רכוש הרשום על שמו וכן יישא בחובות הרשומים על שמו. כמו כן הסעיף האחרון בהסכם הקובע שהצדדים יגישו את ההסכם לאישור בית הדין – משמעותו היא שהצדדים הבינו שההסכם צריך אישור של ערכאה משפטית.

לאור האמור אין ספק שהסכם זה הוא השלמה להסכם הגירושין שנחתם ב-2015 ומימוש, כיוון שהוא מסדיר את יחסי הממון ביניהם. משכך ללא אישור ערכאה משפטית אין לו תוקף חוקי.

מעתה חובתנו להבהיר איך אמור להעשות אישור זה, וכבר ביארנו הדברים בעבר במספר פסקי דין ונעתיק כאן מה שנכתב בפסק דין (שעליו חתומים שניים מהדיינים החתומים מטה) בתיק

: 1084448/1

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סעיף 2 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג – 1973, קובע:

(א) הסכם ממון טעון אישור בית המשפט לענייני משפחה (להלן – בית המשפט) או בית הדין הדתי שלו סמכות השיפוט בענייני נישואין וגירושין של בני הזוג (להלן – בית הדין), וכן טעון שינוי של הסכם כזה אישור כאמור.

(ב) האישור לא יינתן אלא לאחר שנוכח בית המשפט או בית הדין שבני הזוג עשו את ההסכם או את השינוי בהסכמה חפשית ובהבינם את משמעותו ואת תוצאותיו.

[...]

(ד) הסכם בין בני הזוג שאושר בפסק דין להתרת נישואין על ידי בית הדין דינו כדין הסכם ממון שאושר לפי סעיף זה; בחוק זה: "התרת נישואין" – לרבות גירושין, ביטול נישואין, הכרזה שהנישואין בטלים מעיקרם או פירוד לפי דין דתי שאינו מאפשר גירושין.

מטרתו של סעיף זה בחוק יחסי ממון, הדורש את אישורו של הסכם ממון בין בני זוג על ידי הערכאה השיפוטית, הוא למנוע מצבים שבהם כריתת ההסכם נעשתה על ידי צד אחד שלא באמת היה מעוניין בהסכם זה ונקלע אליו בעל כורחו בחוסר רצון עקב יחסי כוחות ולחצים שנוצרו במסגרת הנישואים כפי שהסביר זאת השופט בך, בע"א 4/80 (ח' מונק נ' א' מונק וערעור שכנגד, פ"ד לו(3) 421 בעמ' 428).

[...] בפנינו חוק מיוחד שיש בו משום תוספת על דיני החוזים הכלליים בנקודה הרלוונטית לערעור זה. בגלל היחסים המיוחדים, העדינים והמורכבים הקיימים בין בעל ואישה, קבע המחוקק כי אין תוקף להסכם ביניהם אלא אם משתכנעת ערכאה שיפוטית שההסכם נעשה מתוך רצון חופשי, ללא לחץ, ושני הצדדים הבינו בדיוק במה המדובר, ומהן התוצאות האפשריות של חתימתם על אותו הסכם [...]

ועיין בדברי ממלא מקום הנשיא, כתוארו אז, השופט מ' שמגר באותו פסק דין (עמ' 429):

האישור המתחייב על פי חוק מגמתו להבטיח את קיומה של גמירת דעת מצד שני בני הזוג. בשל הבעיות הרבות, וביניהן תופעות בלתי רצויות המתלוות לעתים לדרך כריתתו של חוזה בין בני זוג, ביקש המחוקק להבטיח כי התוקף להסכם יינתן רק על יסוד הסכמה המובעת בו במעמד ובבהירות הראויה, ולמטרה זו הפקיד את בית המשפט או את בית הדין, לפי העניין, על מתן האישור.

עולה מלשון החוק ומפרשנותו שחובת בית הדין לבחון שבני הזוג מבינים את האמור בהסכם ומודעים לחובות ולתוצאות הנובעות ממנו. בחינת דבר זה לא תוכל להיעשות אם בית הדין לא יעיין היטב בהסכם, ידע את ההתחייבויות ההדדיות שלקחו הצדדים על עצמם בהסכם ויודא עימם שהם מבינים התחייבויות אלו. רק אז, לאחר שבית הדין בדק ובחן את הדברים, שוחח עם בני הזוג והגיע למסקנה שהצדדים הבינו את שקיבלו ונטלו על עצמם בהסכם, יוכל בית הדין לאשר את ההסכם. ללא בדיקה ובחינה זו בית הדין מנוע מלאשר את ההסכם כפי שקובע החוק.

יודעים אנו שבפסק דין קודם (ע"א 490/77 נציה נ' נציה) נכתב באמירת אגב:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כאשר לתנאים שחייבים להתמלא לפני שבית המשפט מאשר הסכם ממון לפי סעיף 2 לחוק, יש לציין שסעיף קטן (ג) קובע שאימות רושם הנישואין יכול לבוא במקום אישור בית המשפט לגבי הסכם ממון שנכרת לפני הנישואין או בשעת עריכתם; כמו כן קובע סעיף קטן (ד) שהסכם בין הצדדים שאושר בפסק דין גירושין על ידי בית הדין דינו כדין הסכם ממון שאושר לפי סעיף 2 לחוק.

וכאן יצוין שלגבי אימות על ידי רושם הנישואין ואישור בפסק הגירושין לא נאמר שעל המאמת או המאשר להיווכח תחילה באותם הדברים שהותנו באישור הסכם ממון על ידי בית המשפט.

יתכן שעצם המעמד של הנישואין או הגירושין מקנה להסכם משמעות ברורה ולכן לא הותנה התנאי לברר במיוחד אם מבינים הצדדים את משמעות ההסכם ותוצאותיו.

שונה המצב ביחסים שבין בני הזוג בתקופת הנישואין, ואין ספק שבמשך שנות נישואין רבות בני הזוג עושים בינם לבין עצמם כל מיני עסקות, הסדרים והסכמים לגבי פריט זה או אחר של רכושם וספק אם צריך לייחס לכל דבר כזה את המעמד של הסכם ממון במובן החוק הזה.

בחוק ישנה הקפדה לגבי הסכם ממון בין בני הזוג הקובע את היחסים ביניהם ומחייב גם לגבי העתיד; זה גם מצדיק את הדרישה שבית המשפט ייווכח לא רק שבני הזוג עשו את ההסכם מרצון, אלא שעשו כן בהבנם את משמעותו ואת תוצאותיו. גם התקנות שהותקנו על פי החוק נעשו ברוח זו:

תקנה 1 קובעת כי בני זוג שרוצים לקבל אישור על הסכם כזה יגישו (בלשון רבים) אותו לבית המשפט; תקנה 2 קובעת שהאישור יינתן על ידי השופט בלשכתו במעמד בני הזוג לאחר שהשופט הסביר לבני הזוג בשפה פשוטה וברורה את משמעות ההסכם ויברר אם עשאוהו בהסכמה חפשית; תקנה 3 קובעת שהאישור יינתן על עותק הבקשה ויצויין בו כי ניתנו לצדדים ההסברים הנאותים וכי לדעת בית המשפט נעשה ההסכם בהסכמה חפשית.

לפי הבנה זו שונה אישור הסכם ממון מאישור הסכם גירושין, בהסכם ממון התנאים מחמירים יותר ומצריכים הסברה לצדדים ובדיקה שהצדדים מודעים להתחייבויותיהם ועשו את הדבר בהסכמה חופשית. מה שאין כן באישור הסכם גירושין: עצם המעמד מקנה להסכם משמעות ברורה ולכן לא נצרכים התנאים הנזכרים.

אך בכל הכבוד, אין אנחנו יכולים להסכים לדברים אלו, ככל שכוונתם שאין צורך בבדיקת תנאי ההסכם. אין הדברים תואמים למה שנוכחנו מניסיוננו בשבתנו על מדין שנים רבות. משמעות לשון החוק היא שהסכם גירושין דינו כהסכם ממון, ומשכך ודאי שהדבר מצריך בדיקה שהרי המחוקק דרש בו אישור ערכאה שיפוטית. כידוע לכל הבאים בשערי בית הדין ברבים מן המקרים שבהם באים שני צדדים להתגרש – רצונם בגירושין אינו שווה. במקרים שכאלו הרבה פעמים הצד המעוניין יותר על זכויותיו כדי להתגרש במהירות, ויתורים שעליהם יצטער לאחר זמן. ולפיכך חובת הבחינה, הבדיקה, ההסברה לצדדים והבירור שהצדדים מודעים למהות התחייבויותיהם נצרכת שבעתים באישור הסכם הגירושין וכמו שהבאנו לעיל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מפסק דין מונק. לפיכך אין אפשרות לוותר על הבדיקה הפרטנית הנצרכת בכואנו לאשר את הסכם הגירושין.

פסק דין המעניק אישור להסכם ככלל והסכם גירושין בפרט שני פנים לו – האחד פן חוזי, שהרי הורתו בהסכמות הצדדים, והאחר פן מוסדי-שיפוטי, שכן מעת שאושר על ידי הערכאה השיפוטית נמסך בו אף תוקפו של פסק דין. (ראו: ע"א 601/88 עזבון המנוח מיכאל רודה ז"ל נ' ורדה שרייבר פ"ד מ"ז(2) 441; רע"א 4976/00 בית הפסנתר נ' דליה מור ואח', פד"י נ"ו (1) 577; זוסמן, סדר הדין האזרחי, מהדורה שביעית 1995, עמ' 787).

בשל כך, ההלכה המשפטית הפסוקה יצרה אבחנה בין שני סוגי פגמים עקרוניים: האחד, פגם בהליך ההסכמי, קרי כאשר העילה לביטול ההסכם נובעת מן החלק ההסכמי שבו (טעות, הטעייה, כפייה, עושק וכדומה); ואילו השני, פגם בהליך השיפוטי, כאשר העילה לביטול ההסכם נשענת על טענות כנגד בית המשפט, אשר ניהל את הדיון ואישר את ההסכם (ראו: גריידי אבישי, הסכם ממון וגירושין – אישור וביטול, מהדורה שנייה 2014, 113–122 ב). תקיפת הפן ההסכמי מאפשרת הגשת תביעה חדשה שעילתה הפגם ההסכמי, ומנגד הרוצה לתקוף פגם בהליך השיפוטי חייב להגיש ערעור על ההליך השיפוטי. הפגם ההסכמי הוא פגם ברצון ובהתרצות של הצדדים להסכם, לעומתו פגם שיפוטי הוא פגם בהתנהלות הערכאה השיפוטית.

על כן, התנאי לתקפותו של הסכם הגירושין הוא שהתקיים הליך אשר במסגרתו:

- א. בית הדין נוכח כי הצדדים הבינו את תוכנו של ההסכם;
- ב. בית הדין בירר את יסוד הרצון החופשי;
- ג. בית הדין השתכנע כי בנוסף להבנת תוכנו של ההסכם, הבינו הצדדים את תוצאותיו;

מדובר על מטלות המחייבות את בית הדין בכואו לאשר הסכם ממון. ומאליו יובן שאם בית הדין אישר הסכם ממון שלא בדרך האמורה – נפל פגם בהליך. עם זאת אין אנו באים לקבוע מסמרות לעת עתה ולומר דרך כלל שפגם זה יבטל את תוקפו של ההליך. הדברים צריכים בדיקה בכל מקרה לגופו.

במקרה שלפנינו האישה טענה שיש פגם בחלק ההסכמי, מפני שנעשה ללא הבנת הדברים, ולאור האמור שבית הדין לא בחן הסכמת הצדדים, נפל פגם גם בהליך השיפוטי. אין אנו יכולים לקבוע שהאישה לא הבינה ולא הוסבר לה על מה חתמה, עם זאת משנפלו הפגמים האמורים לעיל אין להסכם תוקף משפטי.

לאור האמור האישור שנתן בית הדין להסכם בטל, ומשכך אישור הסכם זה אינו מהווה 'סוף פסוק' בתביעה שהוגשה לפני בית הדין האזורי. זכותו של כל אחד מהצדדים לחזור ולטעון לפני בית הדין האזורי לגבי תביעת פירוק השיתוף שהגיש האיש ותביעתו לדמי שימוש החל משנת 2018, ודיון שכזה צריך להיערך במעמד הצדדים ושמיעת טענותיהם.

מסקנות והוראות

לאור האמור בית הדין קובע:

- א. הערעור מתקבל.
- ב. אין תוקף חוקי לאישור שנתן בית הדין להסכם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. זכותו של כל אחד מהצדדים להמשיך בתביעה שהגיש המשיב לפירוק שיתוף.

ד. הערובה שהפקידה המערערת כתנאי לשמיעת ערעורה תוחזר לה.

ה. פסק הדין מותר לפרסום בהשמטת שמות הצדדים.

ניתן ביום א' בשבט התשפ"ב (3.1.2022).

הרב ציון לודאילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה